

No 46 (2020)

P.7

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Bereziuk S., Zubar I.

STREAMLINING THE USAGE OF ORGANIC ANIMAL
HUSBANDRY AS A DETERMINANT OF INCREASING
AGRICULTURAL PRODUCTION EFFICIENCY 3

Yevenko T.

RECEIVABLES AND PAYABLES OF THE ENTERPRISE:
CAUSES AND WAYS OF PREVENTION 11

Lutkovska S.

STRATEGIC PRIORITIES FOR IMPROVING
MODERNIZATION MEASURES IN THE FIELD OF
ENVIRONMENTAL SECURITY 16

Samborska O.

ECONOMIC ANALYSIS FOR FORECASTING AND
PROSPECTIVE PLANNING OF ECONOMIC PROCESSES
OF LOCAL SELF-GOVERNMENT 21

Sinkovska V.

ANALYSIS OF THE LED PRODUCTS MANUFACTURERS'
MARKET 29

Shpatakova O.

METHODOLOGICAL SUBSTANTIATION OF WAYS TO
FORMATION IMPROVE OF THE ECOLOGICAL
DEVELOPMENT STRATEGY (ON THE EXAMPLE OF THE
CONSTRUCTION INDUSTRY) 36

Goncharenko N., Gamarli R.

PRIORITY DIRECTIONS FOR ENSURING THE
INNOVATIVE ACTIVITY DEVELOPMENT AND
TECHNOLOGICAL PROGRESS OF CHINA 39

Aleskerova Yu.,

Todosiichuk V., Fadeeva M.
FINANCIAL INSTITUTIONS FINANCES: VINNYTSYA CITY
EMPLOYMENT CENTER 43

Vdovenko I.

CAPITAL INVESTMENTS IN THE DEVELOPMENT OF
THE AGRARIAN ECONOMY SECTOR 59

9. International Federation of Robotics. World Robotics 2019 Industrial Robots. Retrieved from: <https://goo.gl/jZUnmK>.
10. Jablonski, L., Jablonski, M., Fedirko, O. (2019). Building knowledge-based economy in the EU: methodological background and policy solutions. *International Economic Policy*. №2, 7-33.
11. Koblov, E. Kursom v 6-j tekhnologicheskij ukklad [Course to the 6th technological mode]. Retrieved from: <http://www.nanonewsnet.ru/articles/2015/> [in Russian].
12. Kondrat'ev, N. (1989). Bol'shie czikly ekonomicheskoy kon'yunktury: Doklad [Large cycles of economic conditions: Report]. *Problemy ekonomicheskoy dinamiki - Problems of economic dynamics*. Moskva: Ekonomika, 172–226 [in Russian].
13. Main Science and Technology Indicators. Outlook. OECD, 2019. Retrieved from: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=MSTI_PUB.
14. Matyushenko, I., Goncharenko, N., Michaylova, D. (2015) Future Consideration for Developing Energy Efficient Economy in Ukraine using Light Emitting Diode (LED) Enginery on the basis of NBIC-Technologies, *Global journal of management and business research: Economics and Commerce*, Vol. 15, Issue 5 (Ver.1.0). Retrieved from: https://globaljournals.org/GJMBR_Volume15/2-Future-Considerations.pdf.
15. National Basic Research Program of China (973 Program). Ministry of Science and Technology of the People's Republic of China. Retrieved from: http://www.most.gov.cn/eng/programmes1/200610/t20061009_36223.htm.
16. NSFC. Annual Report 2019. Retrieved from: <http://www.nsf.gov.cn/portals>.
17. Popova, M. (2013). Mezhdunarodnyj opyt postroeniya indeksov innovacionnogo razvitiya [International experience in building indices of innovative development]. *Sovremennye nauchnye issledovaniya i innovaczii - Modern research and innovation*, 3. Retrieved from: <http://web.snauka.ru/issues/2013/03/23033> [in Russian].
18. Sigurdson, J. (2018). *Technology and Science in Peopled Republic of China*. UK. Oxford, 11-27.
19. Schumpeter, J. 1934 (2008). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*. New Brunswick (U.S.A) and London (U.K.).
20. UIS Statistics – UNESCO. Retrieved from: <http://data.uis.unesco.org/>.
21. World Bank: China. Retrieved from: <http://www.worldbank.org/en/country/china/data>.
22. Xiaoping, D. (2016). The main issues of modern China. Retrieved from: [http://www.M.I.R.\(Modernization.Innovation.Research\).Vol.7.No.3.119-124](http://www.M.I.R.(Modernization.Innovation.Research).Vol.7.No.3.119-124).

ФІНАНСИ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ВІННИЦЬКИЙ МІСЬКИЙ ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ

Алескерова Ю.В.

*д.е.н., професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
ВНАУ, Україна*

Тодосійчук В.Л.

*К.п.н., доцент кафедри адміністративного
менеджменту та альтернативних
джерел енергії ВНАУ, Україна*

Фадєєва М.С.

Магістр ВНАУ, Україна

FINANCIAL INSTITUTIONS FINANCES: VINNYTSYA CITY EMPLOYMENT CENTER

Aleskerova Yu.

*Doctor of Economics, Professor, Department of Finance,
Banking and Insurance Vinnytsia National Agrarian University Vinnytsia, Ukraine*

Todosiichuk V.

*Ph.D., associate professor
Vinnytsia National Agrarian University, Ukraine*

Fadeeva M.

*Master's degree,
Vinnytsia National Agrarian University, Ukraine*

Анотація

Досліджено сутність аналізу фінансів бюджетних установ, теоретичні аспекти даної теми. Проведено аналіз фінансів Вінницького міського центру зайнятості як бюджетної установи. Доведено, що фінанси бюджетних установ залежать від бюджету держави та їхнього кошторису.

Abstract

More information on the analysis of the financial budgetary attitudes, theoretical aspects given by those. An analysis of financial support of the Vinnyts'ky city center for the employment of a budgetary institution was carried

out. It has been informed that scho finances of budgetary attitudes lie in the budget of the state and that of the koshtoris.

Ключові слова: Фінанси бюджетних установ, Вінницький міський центр зайнятості, кошторис, видатки, бюджетна установа, бюджет, Україна.

Keywords: Finance of budgetary installations, Vinnitsa city center of employment, costors, video cards, budgetary installation, budget, Ukraine.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки України, що характеризується розбалансованістю системи державних фінансів, супроводжується трансформацією механізму фінансового контролю. Це стосується багатьох аспектів нормативного регулювання, впорядкування теоретичного базису, узгодження діяльності контролюючих органів, приведення системи контролю у відповідність до міжнародних стандартів. Першочерговим завданням фінансової політики держави, у цьому контексті, є побудова в Україні ефективної системи внутрішнього фінансового контролю діяльності бюджетних установ, що ґрунтується на принципах децентралізації та посилення управлінської відповідальності розпорядників бюджетних коштів. Вказане потребує вдосконалення як форм і методів централізованого фінансового контролю діяльності бюджетних установ, так і посилення уваги до формування підсистеми децентралізова-

ного внутрішнього контролю, що передбачає необхідність подолання низки перешкод, серед яких: нерозуміння значення внутрішнього контролю керівниками бюджетних установ для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів та майна, недостатня розробленість теоретичного підґрунтя й методичного забезпечення оцінки стану та якості внутрішнього контролю бюджетних установ в Україні.

Аналіз останніх наукових досліджень. Бюджетний кодекс України визначає бюджетні установи як органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними в установленому порядку, що повністю утримуються за рахунок державного чи місцевого бюджету, й є неприбутковими [8]. Крім Бюджетного кодексу України, сутність цієї категорії була відображена в роботі вітчизняних вчених-практиків, основні з яких представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення сутності та особливостей функціонування бюджетних установ

Автори	Визначення та особливості функціонування бюджетних установ
С.О. Левицька	Для вітчизняних бюджетних організацій характерним є надання державних послуг соціального спрямування на безоплатній основі.
С.В. Свірко	Суб'єкти державного сектора, як правило, працюють в умовах бюджетних обмежень у вигляді кредитів або бюджету (чи щось таке), який вступить в силу після затвердження відповідного законодавства.
В.С. Титикало	Економічна та фінансова діяльність бюджетних установ як суб'єктів господарювання характеризується низкою особливостей: - бюджетні установи діють на правах державної чи спільної власності. Таке положення визначає порядок придбання цінностей за державні кошти, формування власних коштів як основи для створення та продовження здійснення діяльності, розпорядження активами, - бюджетні установи належать до некомерційних організацій, метою їх діяльності є не прибуток, а пропозиція нематеріальних послуг. - бюджетні установи, надають нематеріальні послуги, - здійснюють видатки, які за економічним змістом відрізняються від витрат суб'єктів підприємницької діяльності. - Витрати - державні платежі, тобто платежі, які не підлягають поверненню; - державні установи - не наділені оборотним капіталом, їх матеріальне становище визначається своєчасністю і повнотою надходження асигнувань із відповідних бюджетів чи оплатою рахунків згідно з прийнятими зобов'язаннями

Формулювання цілей статті. Незважаючи на достатню велику кількість досліджень даної проблематики, на сьогодні не існує розгляду фінансів бюджетних установ саме державного центру зайнятості, як державної устагнови, яка в певній мірі залежна від державного бюджету та которису витрат.

Мета статті є дослідження фінансів бюджетних установ на прикладі Вінницького міського центру зайнятості.

Виклад основного матеріалу статті. Важливо зазначити, що, незважаючи на нормативно-правову базу, що регулює діяльність бюджетних установ та органів, жоден із цих документів не визначає їх чіткої класифікації. Види бюджетних установ щодо використання бюджетних коштів визначаються функціональною класифікацією видатків та бюджетних кредитів (рис. 1.).

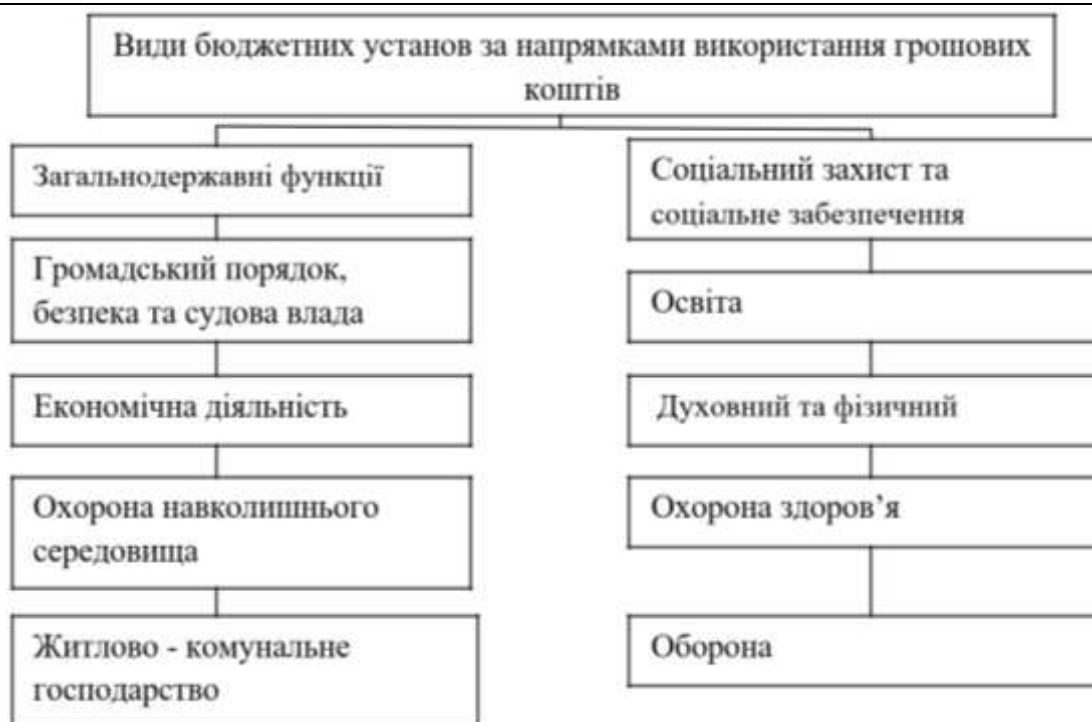

Рис. 1. Види бюджетних установ за напрямками використання грошових коштів [4]

М.А. Афанасьєв, та І.О. Кривошов класифікують бюджетні установи за функціональними характеристиками та в ієрархічній системі вертикальних зв'язків. І.Д. Ватуля, М.І. Ватуля, З.М. Левченко досліджують бюджетні установи за галузями та

функціями.

Проте вищезазначені класифікації бюджетних установ є неповними та потребують доповнення (рис. .2).

Рис.2. Класифікація бюджетних установ з урахуванням особливостей їх функціонування

Запропонована класифікація дає змогу систематизувати та узагальнити бюджетні установи за місцем розташування в ієрархічній системі зв'язків, функціональних можливостей та джерел фінансування.

Бюджетні установи є основною ланкою невиробничої сфери діяльності, де щоденно проводяться численні комерційні операції, які змінюють склад і розміщення комерційних активів та джерела їх створення, використання яких вимагає ретельного контролю. Органи державного сектора є суб'єктами господарювання, які використовують

державне майно у своїй діяльності або щодо діяльності яких держава має вирішальний вплив [3].

Для бюджетних установ головним фінансовим документом є кошторис доходів та видатків, що підтверджує повноваження щодо отримання доходів та здійснення видатків, а також визначає суму та напрямок використання коштів для виконання відповідних функцій.

Залежно від функцій, які вони виконують, органи державного сектора поділяються на групи, що показані на рис. 3.

Рис. 3. Класифікація органів державного сектору за функціями, що ними виконуються

Фінансово-господарська діяльність бюджетних установ характеризується низкою особливостей, які впливають на методику й організацію господарської діяльності цих установ (рис. 4.).

Рис. 4. Особливості господарської діяльності бюджетних установ

Мета діяльності бюджетних установ - це не одержання прибутку, а надання нематеріальних послуг; нематеріальні послуги, надані бюджетними установами, не є носіями матеріальної субстанції.

Основним джерелом коштів бюджетних установ є державний бюджет, який об'єднує низку самостійних бюджетів.

Бюджетні установи безпосередньо фінансуються з державного або місцевого бюджетів.

Бюджетне фінансування являє собою виділення коштів з бюджету (державного або місцевого) в розпорядження керівників установ та організацій на здійснення витрат, передбачених бюджетом. **Фінансування** – це джерело покриття витрат бюджетних установ у вигляді коштів, одержаних з бюджету в межах затверджених асигнувань, тобто в межах планових сум, передбачених кошторисом, які одержуються з бюджету.

Граничні розміри фінансування із бюджету на

рік з розбивкою по кварталах передбачаються в річному розписі доходів і видатків відповідного бюджету, в кошторисах доходів і видатків бюджетних установ і називаються бюджетними асигнуваннями.

Основні принципи бюджетного фінансування та напрями витрачання бюджетних коштів викладено в Законі України “Про бюджетну систему”.

Згідно зі ст. 18 цього Закону кошти Державного бюджету України витрачаються виключно на цілі та в межах, затверджених законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний рік.

Таким чином, залежно від того, в підпорядкованості якого органу виконавчої влади перебуває та чи інша бюджетна організація, фінансування здійснюється або за рахунок коштів Державного бюджету, або за рахунок коштів місцевого бюджету.

Бюджетні організації під час здійснення своєї діяльності можуть одержувати у своє розпорядження кошти не тільки з бюджету, а й з інших джерел. Кошти, одержувані бюджетними організаціями, крім асигнування з бюджету, називаються позабюджетними (коштами спеціального фонду), і до них відносяться кошти, отримані від виконання робіт, надання послуг, реалізації продукції чи іншої діяльності, не забороненої чинним законодавством.

Фінансування бюджетних організацій здійснюється з додержанням таких принципів:

Безповоротність надання коштів. Згідно з цим принципом суми, що виділяються з бюджету на утримання установ, мають безоплатний характер, тобто поверненню не підлягають;

Зв'язок між обсягом фінансування та виконанням планів бюджетною установою. Сутність цього принципу полягає у тому, що бюджетна установа отримує кошти не під план, а відповідно до фактичного виконання плану. При цьому на чергову суму надходжень грошових коштів безпосередньо впливає якість використання попередньо наданих коштів та дотримання установою фінансової дисципліни; · Фінансування в межах асигнувань, передбачених кошторисом. Цей принцип означає, що виділення коштів з бюджету на утримання бюджетних організацій здійснюється тільки за наявності кошторису доходів і витраток бюджетних установ і в межах асигнувань, затверджених кошторисом. Слід мати на увазі, що здійснення витрат, не передбачених кошторисом, не допускається, оскільки затверджений кошторис бюджетної установи являє собою граничний рівень витрат, які може здійснювати установа за тією чи іншою статтею за рахунок бюджетних коштів. Згідно з п. 43 Порядку № 17 здійснення витрат без затверджених у встановленому порядку кошторисів і плану асигнувань призупиняється через 30 календарних днів після затвердження річного розкладу призначень і помісячного розкладу асигнувань відповідного бюджету. Після закінчення цього терміну органи Державного казначейства і фінансові органи провадять фінансування тільки згідно із затвердженими кошторисами і планами асигнувань;

Цільове призначення. Відповідно до цього принципу використання виділених з бюджету коштів провадиться тільки на цілі, передбачені у відповідній статті кошторису та в межах отриманих сум.

Це означає, що бюджетні установи повинні використати кошти, отримані, наприклад, для виплати заробітної плати, виключно на ці цілі, а не витратити на купівлю матеріалів або канцелярського приладдя.

Слід мати на увазі, що посадові особи бюджетних організацій за порушення порядку використання бюджетних коштів несуть кримінальну відповідальність згідно Кримінального кодексу України;

Контроль за використанням наданих коштів. Цей принцип означає, що контроль за використанням коштів здійснюється на всіх етапах

господарської діяльності бюджетних установ через казначейську систему виконання бюджету.

Бюджетні установи, які утримуються за рахунок коштів Державного бюджету, фінансуються за другою формою – через органи Державного казначейства, яким в установах Національного банку та уповноважених установах комерційних банків, визначених Кабінетом Міністрів України та Національним банком України, відкриваються єдині казначейські рахунки відповідно до наказу Головного управління Державного казначейства України. (Положення про єдиний казначейський рахунок, наказ ДКУ №122 від 26.02.2002)

Єдиний казначейський рахунок – це система бюджетних рахунків органів Державного казначейства в установах банків, на які зараховуються податки, збори та інші обов'язкові платежі державного бюджету і з яких органами Державного казначейства здійснюються платежі безпосередньо на користь суб'єктів господарської діяльності, які виконали або надали послуги розпорядникам бюджетних коштів, та оплачуються інші видатки бюджетних установ як у безготівковому порядку, так і готівкою.

При фінансуванні розпорядників бюджетних коштів через територіальні органи Державного казначейства всі поточні рахунки бюджетних установ в уповноважених банках закриваються і в свою чергу їм в органах Державного казначейства відкриваються реєстраційні рахунки, кількість яких у конкретного розпорядника коштів залежить від ступеня деталізації контролю за використанням бюджетних коштів відповідно до бюджетної класифікації.

Реєстраційні рахунки за багатьма ознаками відрізняються від поточних рахунків:

Реєстраційний рахунок – це рахунок, що відкритий в органах Державного казначейства розпорядникам коштів для обліку їх надходжень та витраток.

Для відкриття реєстраційних рахунків у відповідних органах Державного казначейства на кожного розпорядника коштів заводяться особові справи. Розпорядники коштів подають до органів Державного казначейства такі документи:

заяву на відкриття рахунка в системі органів Державного казначейства, підписану керівником установи і головним бухгалтером;

довідку про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України із зазначенням ідентифікаційного коду; · копію затвердженого положення або статуту про установу, підприємство, організацію, засвідчену вищестоящою установою чи нотаріусом;

доведений до розпорядника коштів поквартальний обсяг асигнувань, що передбачений у бюджеті України, з розподілом по розділах, главах, параграфах і статтях бюджетної класифікації;

затверджений кошторис доходів і витраток із поквартальним розподілом;

картку із зразками підписів осіб, які мають юридичне право розпоряджатися коштами, що знаходяться на рахунку установи, і підписувати

платіжні та інші розрахункові документи, а також зі зразком відтиску печатки;

звіт про виконання кошторису доходів і видатків установи на дату закриття фінансування на поточні бюджетні рахунки в установі уповноваженого банку.

При відкритті реєстраційних рахунків кожному рахунку присвоюється відповідний номер, у якому перші шість знаків – код функціональної класифікації видатків, наступні три знаки – код відомчої класифікації видатків, а наступні п'ять знаків – код отримувача бюджетних коштів.

Відкриття реєстраційних рахунків передують укладання договорів, що регулюють відносини між органами державного казначейства та розпорядником коштів. Договір має стандартну форму і містить такі розділи: предмет договору; права та обов'язки сторін; порядок вирішення суперечних питань; строки дії договору, порядок його зміни і припинення; інші умови; юридичні адреси.

Реєстраційні рахунки відкриваються в розрізі розділів бюджетної класифікації на один бюджетний рік і щорічно поновлюються. Відкриття реєстраційних рахунків стає здійсненням фактом після письмового повідомлення про це розпорядника коштів.

При зміні юридичної адреси розпорядник коштів повинен протягом одного тижня повідомити про зазначені зміни відповідні органи Державного казначейства. В разі, якщо змінюється й адміністративно-територіальна підпорядкованість розпорядника коштів, реєстраційний рахунок в органах Державного казначейства за старим місцем знаходження закривається. При цьому розпоряднику коштів надається витяг із особової картки, в якому фіксується інформація щодо підсумкового результату проведених бюджетною установою видатків. Витяг подається в органи Державного казначейства за новою адресою, після чого між розпорядником коштів та органом Державного казначейства укладається договір на розрахункове обслуговування.

Оплата видатків розпорядників бюджетних коштів здійснюється органами Державного казначейства України з реєстраційних, спеціальних реєстраційних рахунків розпорядників шляхом проведення платежів з цих рахунків, відкритих в органах Державного казначейства України.

Оплата рахунків розпорядників коштів бюджету здійснюється лише за наявності в обліку органів Державного казначейства їх бюджетних зобов'язань та фінансових зобов'язань та залишків коштів на рахунках розпорядників.

Підставою для оплати видатків є платіжні доручення розпорядників коштів та документи, які підтверджують цільове направлення коштів (рахунки, рахунки-фактури, накладні, акти виконаних робіт тощо).

Органи Державного казначейства приймають від розпорядників бюджетних коштів платіжні доручення і підтверджують документи:

за загальним фондом – відповідно до кошторисних призначень, помісячних планів асигнувань, зареєстрованих зобов'язань та в межах залишку коштів на рахунку за певним кодом економічної класифікації видатків;

за спеціальним фондом – в межах загального залишку коштів на спеціальному реєстраційному рахунку за всіма кодами економічної класифікації видатків, залишків кошторисних призначень та зареєстрованих зобов'язань.

Платіжні доручення подаються до органів Державного казначейства України у двох примірниках, на першому з яких ставляться відбиток печатки та підписи відповідальних осіб установи. Дата платіжного доручення повинна відповідати даті його фактичного подання або даті наступного дня, якщо документи надійшли після операційного часу.

З метою забезпечення попереднього контролю за витрачанням коштів державного бюджету документи, які підтверджують необхідність проведення оплати рахунку, перевіряються відносно доцільності та ефективності витрат. Суми, які підлягають перерахуванню, звіряються з кошторисом доходів і видатків установи, з залишками невикористаних асигнувань за кодами економічної класифікації. Оформлення розрахункових документів на оплату здійснюється відповідним управлінням (відділом) Державного казначейства в день їх надходження.

Відмітка про дозвіл на проведення оплати ставиться на першому екземплярі прийнятих платіжних доручень у вигляді відтиску штампа казначейства. У випадках, коли доцільність проведення оплати рахунку викликає сумнів, строк надання дозволу на оплату може бути продовжений.

Розрахункові документи, які підтверджують необхідність оплати рахунків, до здійснення оплати залишаються в органі Державного казначейства. Підготовлені платіжні доручення надаються в уповноважений банк у вигляді електронних розрахункових документів в системі «клієнт-банк».

Орган ДКУ надає клієнтам виписки з рахунків за результатами попереднього операційного дня або за запитом клієнта.

Для обліку наявності та руху коштів, виділених РК па утримання установи за загальним фондом та па централізовані заходи, призначений субрахунок 321 «Реєстраційні рахунки» до синтетичного рахунка 32 «Рахунки у казначействі». При цьому субрахунок 681 не застосовується, а виділення коштів І бюджетів усім РК обліковується на субрахунках 701 та/або 702.

Для обліку коштів, призначених для перерахування на реєстраційні рахунки підвідомчих установ або одержувачів бюджетних коштів, ГРК і РК II ступеня використовують субрахунок 322 «Особові рахунки».

Бухгалтерські записи щодо надходження коштів і доходів за загальним фондом усі РК ведуть за єдиною методикою і на однакових рахунках.

Бухгалтерські записи з обліку надходження коштів і доходів загального фонду при фінансуванні через органи ДКУ

Зміст операції	Кореспондуючі суб-рахунки	
	Дт	Кт
Одержані асигнування із загального фонду бюджету: на утримання установи та інші цілі для перерозподілу підвідомчим установам (для ГРК та РК II ступеня)	321 322	701,702 701,702
2. Відкликані кошти з реєстраційних рахунків РК	701, 702	321,322
3. Отримання грошей в касу з реєстраційних рахунків на виплату заробітної плати, стипендій тощо	301	321
Перерахування сум постачальникам за матеріальні цінності та надані послуги: у порядку планових платежів попередня оплата після одержання матеріальних цінностей	361 364 675	321 321 321
5. Придбання талонів на бензин, поштових марок тощо і т. ін	331	321

Зазначені операції відображаються в «Накопичувальних відомостях руху коштів загального фонду в органах Державного казначейства України (установах банку)» т. ф. № 381 (бюджет) (меморіальний ордер № 2), які складаються за кожним реєстраційним рахунком окремо. Аналітичний облік ведеться у розрізі реєстраційних рахунків, відкритих за кодами функціональної класифікації.

Для обліку наявності цих коштів та операцій з ними у плані рахунків бюджетних установ передбачені синтетичні рахунки ЗІ «Рахунки у банках» та З2 «Рахунки в казначействі». Перший використовують установи, що фінансуються за відомчою структурою і відкривають поточні рахунки у банках, а другий — установи, що обслуговуються в органах ДКУ.

До синтетичних рахунків З1 та З2 відкривають субрахунки за видами коштів згідно з рахунками, відкритими у банках або органах ДКУ. Наприклад:

314 «Поточні рахунки для обліку сум за дорученнями»;

324 «Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку сум за дорученнями»;

315 «Поточні рахунки для обліку депозитних сум»;

325 «Спеціальні реєстраційні рахунки для обліку депозитних сум» і т. ін.

Безготівкові розрахунки бюджетних установ здійснюються за такими принципами:

1. бюджетна установа не має права самостійно обирати установу банку для відкриття рахунків;

2. бюджетна установа сама обирає форму безготівкових розрахунків і погоджує її у відповідній угоді (договорі, контракті), укладеній з постачальником, виходячи з умов фінансування та наявних коштів;

3. кошти з рахунка установи списуються лише за розпорядженням його власника;

4. момент здійснення платежу має бути максимально наближеним до часу надання послуг, виконання робіт, отримання матеріалів тощо;

5. платежі здійснюються в межах залишків коштів на рахунку платника;

6. платежі здійснюються лите в розмірі за-реєстрованих зобов'язань платника;

7) платежі здійснюються лише на передбачені кошторисом цілі та на підставі документів, то підтверджують цільове призначення витрачання коштів.

Безготівкові розрахунки здійснюються за різними формами, що зумовлює використання річних видів розрахункових документів. Відповідно до «Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні у національній валюті», затвердженій постановою НБУ від 29.03.2001 р. № 135, безготівкові розрахунки здійснюються за такими формами розрахункових документів:

- платіжні доручення;
- платіжні вимоги -доручення;
- розрахункові чеки;
- акредитиви;

Найбільш поширеними у бюджетних установах є розрахунки за допомогою платіжних доручень, які застосовуються як у розрахунках за товари, роботи, послуги, так і за нетоварними операціями (переказ коштів підвідомчим установам, платежі до бюджету, органів соціального страхування, погашення іншої кредиторської заборгованості, претензій, штрафів, пені тощо). Платіжні доручення подаються обслуговуючому відділенню банку не менш як у двох примірниках.

Кореспонденція субрахунки бухгалтерського обліку за витратами коштів з рахунків у банку та органах ДКУ

Зміст господарської операції	Кореспондуючі субрахунки	
	Дт	Кт
1. Перерахування коштів постачальникам за матеріальні цінності та надані послуги: у порядку планових платежів попередня оплата оплата після одержати матеріальних цінностей, послуг	361 364 675	311,313,314, 316— 319, 321,323,324, 326
2. Перераховано кошти за електроенергію та комунальні послуги	675	311,313,314, 316,321,323, 324, 326
3. Одержання у банку лімітованої чекової книжки, придбання талонів на бензин, харчування, поштових марок і т. ін.	331	311,313,321, 323
4. Одержання в касу готівки за чеками з поточних, реєстраційних, спеціальних реєстраційних рахунків	301, 302	311,313-319, 321, 323— 326
5. Надходження коштів від реалізації необоротних активів	313, 323	364,675,711
6 Відшкодовані витрати спеціального фонду} коштами загального фонду: перерахування коштів загального фонду зарахування коштів на відновлення доходів спеціального фонду	715 313,314,316, 323, 324, 326	311,321 711—713
7. Перерахування податку на додану вартість та Інших податків, передбачених чинним законодавством	641	313,323
8. Перерахування внесків на обов'язкове пенсійне та соціальне страхування	651,652,653. 654	311,313,314. 316,321,323, 324.326
9. Перерахування інших відрахувань із заробітної плати працюючих і т. ні.	663,664,665, 666, 667, 668	311.313,321, 323

Відповідно до Бюджетного кодексу України бюджетна установа – це орган, установа чи організація, визначена Конституцією України, а також установа чи організація, створена у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, яка повністю утримується за рахунок державного чи місцевих бюджетів.

Серед загальних ознак, що притаманні бюджетним закладам можна зазначити наступні: правосуб'єктність (юридичні особи публічного права); форма власності (державна чи комунальна); форма бюджетного фінансування (кошторисне фінансування); характер діяльності (невиробничий); економічний результат діяльності (неприбутковий).

Специфічними ознаками бюджетних установ є: – правовий статус – юридична особа (бюджетний орган, бюджетна організація, бюджетна установа) або відокремлений підрозділ (структурна одиниця) бюджетної організації; – правовий режим майна – головний розпорядник бюджетних коштів (бюджетний орган), розпорядник бюджетних коштів другого ступеня (бюджетна організація), розпоряд-

ник бюджетних коштів третього ступеня (бюджетна установа); – форми реалізації права власності – користування (усі типи бюджетних закладів), розпорядження (бюджетний орган, бюджетна організація), володіння (бюджетний орган) [4].

Необхідно зауважити, що на сьогоднішній день на функціонування бюджетних організацій негативний вплив мають наступні фактори: незадовільний стан фінансування, брак грошових коштів для оновлення матеріально-технічної бази бюджетних закладів, обмеженість джерел формування фінансових ресурсів та жорстка регламентація напрямків їх використання. Вирішення зазначених проблем в значній мірі залежить від ефективності побудови та реалізації фінансового механізму бюджетних установ. Слід зазначити, що фінансовий механізм функціонування бюджетних закладів має свої відмінності, що обумовлені неприбутковою природою бюджетної сфери, особливостями джерел мобілізації та порядку розподілу грошових коштів.

Схематично структурно-логічна модель організації фінансового механізму бюджетних установ наведена на рисунку 5.

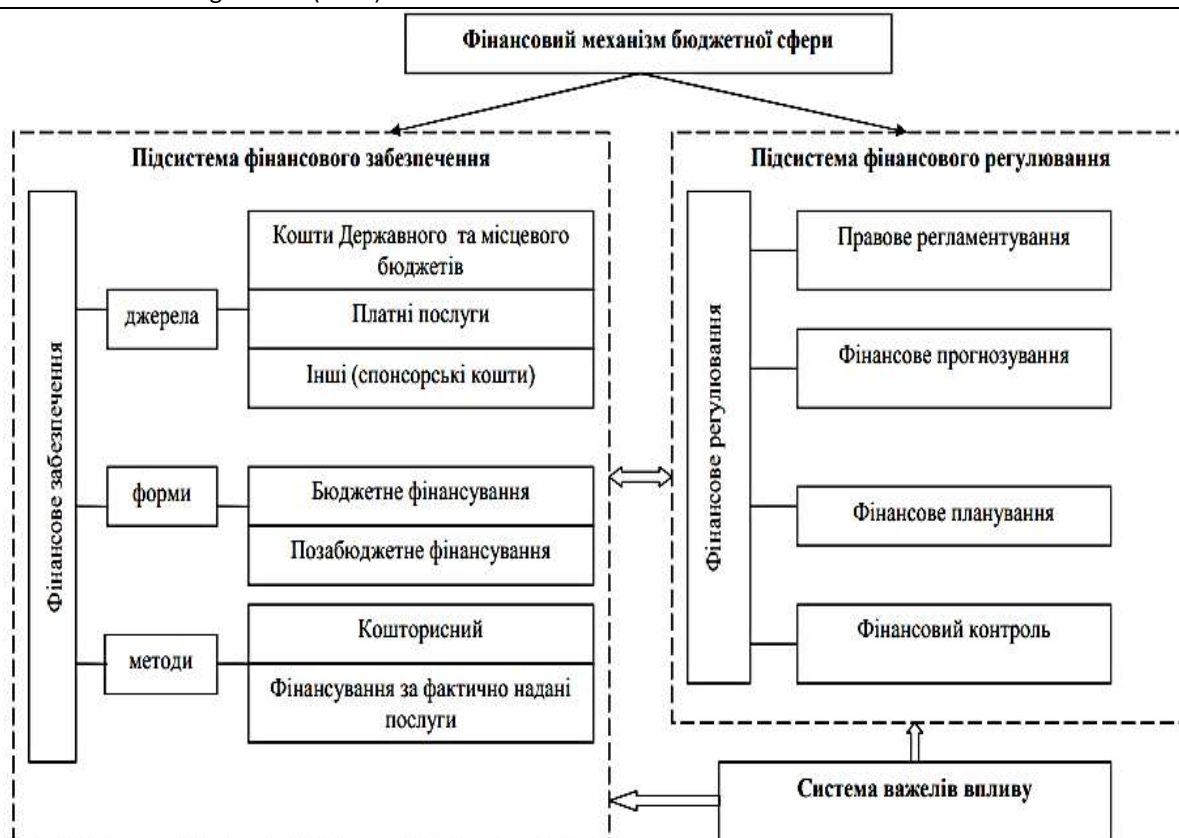

Рис. 5. Структурно-логічна модель організації фінансового механізму бюджетних установ

Побудова структурно-логічної моделі організації фінансового механізму бюджетних установ свідчить про те, що всі складові фінансового механізму є взаємопов'язаними і взаємозалежними, але разом з тим, кожен елемент функціонує відносно самостійно. Це обумовлює необхідність узгодження дії складових фінансового механізму. Реалізація фінансового забезпечення проявляється у визначенні джерел, форм та методів забезпечення та використання фінансових ресурсів бюджетними організаціями. Важливою підсистемою фінансового механізму є фінансове регулювання, яке включає: правове регламентування, фінансове прогнозування, фінансове планування, фінансовий контроль. Правове регламентування відображається в розробленні та прийнятті законодавчих актів, щодо організації діяльності бюджетних установ.

На стадії фінансового планування та прогнозування визначаються фінансові можливості функціонування закладів бюджетної сфери. Фінансовий контроль передбачає сукупність заходів пов'язаних з перевіркою, спостереженням за процесами формування та використання фондів фінансових ресурсів. Значну роль в організації фінансового механізму бюджетних установ відіграє система важелів впливу, що включає нормативи, ліміти, резерви. Норми затверджуються органами законодавчої та виконавчої влади. Нормативи характеризують повний рівень забезпечення видатків, різних видів витрат фінансових ресурсів.

Фінансові ліміти є певним обмеженням на витрати, що встановлюються органами державної

влади, в тому числі ліміти бюджетного фінансування для закладів бюджетної сфери. Резерви мають нейтралізувати вплив непередбачуваних факторів, що можуть виникнути в майбутньому. Основою ефективного функціонування бюджетної сфери є фінансове забезпечення. Бюджетні установи практично не мають власних доходів і свою діяльність здійснюють за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Отже, основною формою фінансового забезпечення бюджетних закладів є бюджетне фінансування, під яким прийнято розуміти безповоротний, безвідплатний відпуск коштів з державного та місцевого бюджетів на виконання загальнодержавних функцій, функцій місцевого самоврядування та забезпечення функціонування бюджетних установ та організації.

До специфічних особливостей бюджетного фінансування належать: – кошти на покриття витрат відпускаються тільки з одного бюджету за підпорядкованістю підприємства, установи чи організації. Виняток становить фінансування загальнодержавних заходів: боротьба з епідеміями, ліквідація втрат від катастроф і стихійного лиха; – бюджетні установи фінансуються на основі встановлених економічно і науково обґрунтованих нормативів залежно від сфер діяльності. Основним методом бюджетного забезпечення є кошторисне фінансування.

Розглядаючи поняття «кошторисне фінансування», більшість вітчизняних вчених трактують його з точки зору забезпечення витрат бюджетних

установ за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Зміни у фінансовому забезпеченні дозволяють отримати бюджетним установам можливість: – на власний розсуд використовувати матеріальні та частину фінансових ресурсів, що знаходяться у їх розпорядженні.

Так, бюджетні заклади отримали право здавати в оренду іншим підприємствам і організаціям будівлі та споруди, транспортні засоби, інші матеріальні цінності; – надавати послуги на платній основі; – встановлювати ціни на послуги таким чином, щоб вони відповідали завданню самоокупності та самофінансування.

Тому за своїм змістом кошторисне фінансування охоплює не тільки ті кошти, що надаються з бюджетів, але й ті, що надходять за рахунок здійснення господарської діяльності.

З нашої точки зору під кошторисним фінансуванням слід розуміти покриття витрат бюджетних установ з метою виконання ними функцій та завдань, спрямованих на досягнення суспільних благ за рахунок бюджетного фінансування та позабюджетних коштів, які надходять в результаті надання платних послуг та отримання спонсорської допомоги.

Отже, задоволення потреб бюджетних закладів лише частково здійснюється шляхом безпосереднього надання коштів з бюджету, які утворилися внаслідок перерозподілу валового внутрішнього

продукту за джерелом походження дійсно є бюджетними – це кошти загального фонду бюджету. В даний час, зростає роль позабюджетних джерел фінансування у забезпеченні функціонування закладів бюджетної сфери.

Позабюджетні надходження грошових коштів та доходів в матеріальній чи нематеріальній формі, які отримує бюджетний заклад, є результатом його самостійної фінансово-господарської діяльності.

Основними джерелами позабюджетних коштів є кошти за надання платних (договірних) послуг та спонсорські кошти, які останнім часом набувають широкого використання.

Однією із форм фінансування соціальних проектів та цільових програм бюджетних установ може бути фандрайзинг, що представляє собою спеціально організований процес збору коштів на реалізацію проектів неприбуткових організацій.

Поворотна фінансова допомога припускає повне або часткове повернення наданого фінансування; – оплати послуг на договірній основі з приводу проведення семінарів, досліджень для неприбуткової організації фандрайзинговими компаніями.

Некомерційна діяльність бюджетних установ і організацій не має на меті отримання прибутку і здійснюється у загальнодержавних інтересах з метою залучення додаткових фінансових ресурсів.

Основні джерела формування та напрямки використання коштів бюджетних установ представлені на рисунку 6.

Рис. 6. Джерела формування та напрямки використання коштів бюджетних установ.

Фінансування бюджетних установ на основі фандрайзингу здійснюється за допомогою наступних інструментів: – гранту – добродійного пожертвування (внеску), що надається донорською організацією для реалізації неприбуткового проекту або програми; – безпроцентної поворотної фінансової допомоги (поворотного гранту), що надається неприбутковій організації для реалізації проектів, які

припускають отримання доходів в результаті здійснення діяльності щодо проекту.

Реалізація кошторисного фінансування здійснюється на основі принципів плановості, цільового характеру, виділення коштів залежно від фактичних показників, підзвітності. Плановість означає, що фінансування здійснюється на підставі й у межах установленого плану. Плановим документом

є кошторис – документ, у якому розраховані й затверджені планові витрати на відповідний плановий період чи відповідні заходи. Розрахунки планових витрат здійснюються, як правило, на основі нормативного методу. Сутність цільового характеру кошторисного фінансування полягає в Бюджетне фінансування Позабюджетні кошти Державний бюджет Місцеві бюджети Кошти за надання платних (договірних) послуг Спонсорські кошти Бюджетна установа Оплата праці Оплата комунальних послуг Капітальні витрати Утримання та оновлення матеріальнотехнічної бази Інші витрати тому, що виділені кошти можуть бути спрямовані тільки на цілі, передбачені кошторисом. При цьому в окремих випадках може надаватися право певного перерозподілу коштів між окремими статтями. Цільове призначення асигнувань дає змогу організації, що здійснює фінансування, контролювати їх раціональне і ефективне використання. Виділення коштів залежно від фактичних показників діяльності установи означає, що фінансування здійснюється за кошторисом, однак виходячи не з планових, а з фактичних значень показників діяльності. Підзвітність передбачає звітність організацій та установ, що перебувають на кошторис-

ному фінансуванні, перед фінансуючими організаціями. При цьому встановлена відповідальність за порушення принципів і правил кошторисного фінансування. Слід зазначити, що кошторисне фінансування, як метод фінансового забезпечення, має як переваги, так і недоліки. Серед переваг кошторисного фінансування слід відмітити те, що за допомогою даного методу забезпечується відповідність доходної та видаткової частини кошторису, тобто фінансування планових витрат бюджетної установи відбувається в повному обсязі. Окрім того, кошторисне фінансування передбачає жорсткий та постійний фінансовий контроль за витратами грошових коштів. Одночасно, кошторисне фінансування має значні недоліки, які пов'язані з тим, що даний метод не передбачає достатніх стимулів для раціонального і ефективного господарювання та взаємозв'язку між рівнем фінансування бюджетної установи та результатами її діяльності. Відповідно здійснюється фінансування лише мережі бюджетних установ, а не наданих ними послуг. Слід зазначити, що в світі існує декілька моделей фінансової автономії суб'єктів господарювання, а саме: мінімальної автономії, часткової автономії та повної автономії (рис. 7).

Рис. 7. Моделі фінансової автономії суб'єктів господарювання.

Окрім того, законодавством закріплено зв'язок джерел надходження коштів спеціального фонду з напрямками їх використання і заклад не може вільно, на власний розсуд розпоряджатися заробленими коштами, тобто фактично відсутня фінансова автономія бюджетних установ. Враховуючи те, що на сьогоднішній день одним із основних джерел фінансування бюджетних закладів залишаються кошти бюджетів різних рівнів та бюджетні установи не мають права вільно розпоряджатися додатково отриманими фінансовими ресурсами від здійс-

нення господарської діяльності, можна зробити висновок, що бюджетній сфері притаманна модель мінімальної автономії.

Бюджетні заклади в рамках зазначеної моделі орієнтуються лише на систему нормативів доведених органами управління і позбавлені економічних стимулів щодо розширення обсягів діяльності і підвищення якості надання послуг. Тому, на наш погляд, з метою підвищення ефективності функціонування закладів бюджетної сфери доцільно запровадити модель часткової автономії.

Моделі фінансової автономії суб'єктів господарювання Мінімальна автономія Часткова автономія Повна автономія Суб'єкт господарювання повністю забезпечується майном та фінансовими ресурсами за рахунок державних коштів, відсутнє право власної ініціативи на отримання та використання додаткових фінансових ресурсів Суб'єкт господарювання частково фінансується за рахунок державних коштів, має право власної ініціативи на отримання та використання додаткових фінансових ресурсів на власний розсуд Для суб'єкта господарювання відсутня організаційно-майнова підпорядкованість, фінансове забезпечення діяльності здійснюється за рахунок власних, позикових та залучених коштів, що використовуються на власний розсуд.

Це дасть можливість бюджетним установам в окремих сферах економіки не тільки самостійно залучати додаткові фінансові ресурси, але й витратити їх виходячи із власних потреб, що може стати стимулом для їхнього розвитку і навіть виникнення конкуренції за право реалізовувати власні товари чи послуги на ринку.

Висновки. Ефективне функціонування бюджетних установ можливе лише за умови чітко налагодженого фінансового механізму. Проведені нами дослідження свідчать про те, що фінансовий механізм бюджетних закладів відображає специфіку організації фінансових відносин у даній сфері, яка проявляється у реалізації фінансового забезпечення. Подальше удосконалення фінансового забезпечення функціонування бюджетних закладів, на нашу думку, передбачає необхідність переходу від моделі мінімальної фінансової автономії до моделі часткової фінансової автономії.

Тепер розглянемо державну службу зайнятості та її фінанси.

Державна служба зайнятості – централізована система державних установ, діяльність якої спрямовується та координується Міністерством соціальної політики України.

Державна служба зайнятості створена в грудні 1990 року на підставі постанови Кабінету Міністрів Української РСР від 21.12.1990 № 381 «Про створення державної служби зайнятості в Українській РСР» шляхом перебудови діючої на той час служби працевлаштування на спеціалізовану службу, до завдань якої належить забезпечення комплексного вирішення питань, пов'язаних з регулюванням зайнятості населення, професійною орієнтацією, працевлаштуванням, соціальною підтримкою тимчасово непрацюючих громадян.

Основним законодавчим актом, який регулює діяльність державної служби зайнятості, став Закон України «Про зайнятість населення» (№ 803-ХІІ від 01.03.1991). Цей закон визначив соціальні гарантії з боку держави в реалізації громадянами права на

працю та основні засади діяльності державної служби зайнятості.

З 1 січня 2001 року у зв'язку з набранням чинності Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (№ 1533-III від 02.03.2000) та створенням Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття функції виконавчої дирекції Фонду покладені на державну службу зайнятості. Управління Фондом здійснюється на паритетній основі представниками державної сторони, застрахованих осіб та роботодавців.

На сьогодні державна служба зайнятості є активним посередником на ринку праці між роботодавцями і шукачами роботи, вона на безоплатній основі надає послуги із пошуку підходящої роботи та підбору персоналу, послуги з державного соціального страхування на випадок безробіття, а також здійснює виплату матеріального забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою роботи.

Головними завданнями державної служби зайнятості на сучасному етапі є:

- розвиток активних програм сприяння зайнятості населення;
- підвищення конкурентоспроможності безробітних на ринку праці;
- адресна допомога у працевлаштуванні соціально незахищених категорій населення;
- запровадження нових партнерських відносин з роботодавцями, стимулювання їх до створення нових робочих місць.

Сьогодні державна служба зайнятості – це структура, яка об'єднує 25 регіональних центрів зайнятості, 95 базових та 429 філій регіональних центрів зайнятості по всій Україні. Всі відділення Служби працюють за єдиною схемою надання послуг. Клієнти можуть звернутися до будь-якого центру зайнятості та отримати всі передбачені законодавством соціальні послуги, пов'язані з працевлаштуванням. У службі зайнятості створена уніфікована оперативна база вакансій, шукачів роботи та можливостей проходження професійного навчання по всій країні. Це дозволяє розширити зону пошуку роботи для безробітних не тільки в межах району чи області, а й держави в цілому.

Служба зайнятості постійно модернізується та розвивається, дбає про постійне вдосконалення соціального захисту українських громадян від безробіття.

Оскільки Вінницький міський центр зайнятості фінансує на місцях велику кількість соціальних програм Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, розглянемо динаміку його доходів та видатків.

Таблиця 4

Динаміка доходів та витрат Вінницького міського центру зайнятості

Показник	2017	2018	2019	Відхилення 2019р від 2017р, (+;-)
Доходи всього:	18449815	24447228	90076413	+71626598
Бюджетні асигнування	18449815	2444728	90076413	+71626598
Видатки всього:	20657815	25888624	90339132	+69681317
Витрати на виконання бюджетних програм	4565312	3490109	13816355	+9251043
Трансферти	19145623	22378613	76475692	+11497931
Дефіцит (профіцит) бюджету	-2208000	-1441396	-262719	1945281

Станом на 01.01.2020 року доходи Вінницького міського центру зайнятості суттєво збільшилися, порівняно з 2017-2018 роком майже в 3 рази. Відповідно збільшилися видатки, зокрема витрати на виконання бюджетних програм та трансферти у 3,5 рази. Таким чином, виник дефіцит бюджету,

який складає 262,7 тис.грн. За останні три роки Вінницький міський центр зайнятості має стійкий дефіцит бюджету.

Вінницький міський центр зайнятості фінансує різні види видатків Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України. Проаналізуємо структуру видатків Вінницького міського центру зайнятості.

Таблиця 5

Структура кошторису видатків Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття 2019 році, грн.

Показники	Фактичні видатки	Структура, %
1. Матеріальне забезпечення на випадок безробіття	72244810	79,9
1.1. Допомога по безробіттю	72233609	
1.2. Допомога на поховання	11201	
2. Соціальні послуги та заходи сприяння зайнятості	4359562	4,82
2.1. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації	126300	
2.2. Видача ваучерів для підвищення конкурентоспроможності деяких категорій громадян	23763	
2.5. Компенсація єдиного внеску роботодавцям	3863260	
2.6. Інформаційні та консультаційні послуги пов'язані з працевлаштуванням	120766	
2.7. Профорієнтація та її забезпечення	7914	
2.9. Компенсаційні витрати роботодавцям на оплату праці	217556	
3. Інформаційно – аналітична система державної служби зайнятості	75524	0,08
5. Утримання та забезпечення діяльності державної служби зайнятості	13494102	14,9
Всього	90339132	100

Найбільшу питому вагу видатків Вінницького міського центру зайнятості займає матеріальне забезпечення на випадок безробіття, питома вага якого складає 80%, оскільки це є основний напрямок діяльності. Утримання та забезпечення діяльності державної служби зайнятості складає 15% від видатків та характеризує рівень фінансування заробітної плати працівників, комунальних послуг, підвищення кваліфікації та інші статті. Інші статті мають низьку питому вагу і суттєвого впливу на структуру видатків не мають.

Основним джерелом фінансування Вінницького міського центру зайнятості є власний капітал. До його складу входить зареєстрований (пайовий) капітал, внески до незареєстрованого статутного

капіталу, капітал у дооцінках, додатковий капітал, емісійний дохід, накопичені курсові різниці, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал, вилучений капітал та інші резерви. Дані таблиці свідчать про те, що власний капітал Вінницького міського центру зайнятості формують лише дві статті, а саме: внесений капітал та нерозподілений прибуток (збиток). Це пов'язано з тим, що Вінницький міський центр зайнятості є неприбутковою організацією, тому всі надходження фінансових ресурсів відбуваються централізовано з Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Таблиця 6

Склад, структура та динаміка власного капіталу Вінницького міського центру зайнятості				
Статті балансу	2017р	2018р	2019р	Абсолютне відхилення, тис.грн.
Внесений капітал	3 521 559	3 561 559	3 415 114	-106445
Нерозподілений прибуток (збиток)	-3 910 720	-3 955 858	-3 979 379	-68659
Власний капітал всього	-389 161	-394 299	-564 265	-175104

Отже, досліджувана державна організація станом на кінець 2019 року має загальний розмір внесеного капіталу 3415 тис.грн. За останні роки ми не спостерігаємо його збільшення. Сума збитку з кожним роком наростає і це свідчить про недофі-

нансування окремих статей Фонду, а також неможливість зпланувати фінансові потоки надходжень та видатків.

Загалом за результатами аналізу можна зробити висновки про не стабільність у капіталі Вінницького міського центру зайнятості, про що свідчить показники у таблиці 7.

Таблиця 7

Динаміка складу оборотних активів Вінницького міського центру зайнятості

Показник	2017	2018	2019	Темп приросту, %
	Сума, тис.грн	Сума, тис.грн	Сума, тис.грн	2019 до 2017р
Запаси	128,560	139,612	185,440	44,2
Дебіторська заборгованість	69,830	81,860	69,577	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	4,430	5,527	13,018	2,9 рази
Оборотні активи	202,82	226,999	268,035	32,15

Що стосується оборотних активів, то основну частку в них становлять запаси у 2019 році зросли до 185,44 тис. грн. або на 144 % порівняно з 2017 роком. Частка цього активу складає 69%. На другому місці за питомою вагою у загальній структурі оборотних активів Вінницького міського центру зайнятості знаходиться дебіторська заборгованість. Обсяги дебіторської заборгованості є сталими. В 2019 році третє місце займають грошові кошти та їх еквіваленти, сума яких збільшилася в 2,9 рази порівняно з 2017 роком.

Висновки Аналіз виконання кошторису бюджетних установ є однією з важливих складових комплексного економічного аналізу фінансово-господарської діяльності бюджетної установи. На сьогодні відсутній єдиний підхід щодо методики аналізу виконання кошторису. Зараз розроблено різні алгоритми аналізу. Це ще раз підтверджує гіпотезу про недостатність застосування аналітичних прийомів в обліковій та контрольній роботі. Систематизуючи матеріали наукових досліджень вчених, можна виділити наступні напрями аналізу виконання кошторису:

1. Структурно-динамічний аналіз доходів та видатків бюджетних коштів.
2. Аналіз виконання плану асигнувань загального фонду бюджету.
3. Аналіз виконання плану надходжень та видатків спеціального фонду бюджету.
4. Аналіз руху коштів загального та спеціального фонду бюджету.
5. Факторний аналіз доходів та видатків загального та спеціального фонду.
6. Параметричний аналіз кошторису.

Здійснення аналізу за відповідними напрямками забезпечується використанням наступних методів економічного аналізу:

- Горизонтальний аналіз - для виявлення відхилень звітних показників від планових, часового аналізу. За результатами аналізу вносяться пропозиції та рекомендації щодо коригування окремих показників фінансово-господарської діяльності бюджетної установи.

- Вертикальний аналіз - для визначення структури показників, аналіз складових доходів та видатків.

- Трендовий аналіз - базується на порівнянні показників звітності за декілька звітних періодів з метою визначення тенденції та прогнозування показників.

- Порівняльний аналіз - для порівняння показників діяльності установи з середньогалузевими. При порівняльному аналізі виявляються слабкі сторони фінансової діяльності установи, а також виявляються резерви підвищення ефективності діяльності.

- Факторний аналіз - для виявлення впливу окремих факторів на результативні показники. Даний вид аналізу має два різновиди в залежності від математичного інструментарію – детермінований факторний аналіз та стохастичний аналіз, що базується на ймовірнісних показниках. Більшу практичну застосовність має детермінований факторний аналіз.

- Маржинальний аналіз - метод оцінювання і обґрунтування управлінських рішень на основі причинно-наслідкового зв'язку обсягу продажу, собівартості наданих бюджетною організацією послуг та поділу витрат на постійні і змінні.

- Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) - розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників.

Розглянемо детальніше методи аналізу в розрізі загального та спеціального фондів.

За допомогою аналізу надходжень та використання коштів за загальним та спеціальним фондами здійснюється контроль за правильністю їхнього утворення, також визначаються резерви із зміцнення матеріально - технічної бази установи і додаткових фінансових ресурсів, що і визначає його вагомість.

Аналіз виконання кошторису за загальним фондом передбачає такі складові:

- аналіз касових і фактичних видатків загального фонду за функціональною та економічною класифікацією видатків;
- параметричний аналіз виконання кошторису бюджетної установи;
- прогнозний аналіз виконання кошторису.

Під час проведення аналізу виконання кошторису за загальним фондом використовується один з головних прийомів аналізу - порівняння. Порівняння як спосіб дослідження здійснюється через зіставлення одного показника з іншим для визначення спільних рис або розбіжностей між ними, наприклад, порівняння показників попередніх періодів із фактичними показниками та з плановими показниками. Одним з важливих етапів аналізу виконання кошторису є вивчення співвідношення між касовими і фактичними показниками. Воно може характеризуватись рівністю між ними, перевищенням касових видатків над фактичними або ж навпаки - фактичних видатків над касовими. Аналіз наявного між ними об'єктивного взаємозв'язку та залежності дозволяє з'ясувати певні господарські й фінансові обставини, що виникли у процесі виконання кошторису бюджетної установи.

Під час проведення аналізу виконання кошторису установ за КФК і КЕКВ досліджується їх динаміка, склад та структура. Здійснюється порівняння видатків за наступними напрямками: фактичні видатки з видатками, які затверджені кошторисом; касові видатки з видатками, які затверджені кошторисом; касові видатки із фактичними видатками. Тому предметом такого аналізу є фінансові ресурси установ, їх формування та використання. Порівняльний же аналіз касових видатків, які характеризують рух грошових засобів в установі, і фактичних видатків, які характеризують повноту їх використання, та фінансування можна буде здійснювати у відповідні строки шляхом порівняння даних органів казначейської служби про касові видатки та звітності установи про фактичні видатки між собою та із затвердженим кошторисом.

На підставі показників касових і фактичних видатків та показників доходів фондів є зміст проводити параметричний аналіз виконання кошторису, який полягає у визначенні групи часткових та узагальнених показників, що характеризують всі важливі елементи кошторису. Конкретніше, він проводиться за такими коефіцієнтами:

- коефіцієнт співвідношення касових видатків до фактичних;

- відношення планових надходжень до фактичних надходжень коштів за звітний період;
- відношення видатків до доходів;
- відношення видатків спецфонду до суми власного капіталу.

Прогнозний аналіз виконання кошторису являє собою основу для фінансового планування в установі та для фінансового бюджетування. Фінансове планування (й особливо прогнозування) є важливим інструментом управління і надає такі переваги органам місцевого самоврядування і громадянам як:

- поліпшення якості прийняття фінансових рішень;
- удосконалення процесу формування бюджету;
- дозволяє краще оцінити бюджетні пропозиції та приймати відповідні рішення;
- окреслює фінансове майбутнє і залишає час для запобігання несприятливим подіям.

Основою прогнозного фінансового аналізу складають узагальнення й аналіз існуючої інформації з подальшим моделюванням можливих варіантів розвитку ситуацій та фінансових показників.

Прогнозний фінансовий аналіз являє собою дослідження довготермінових перспектив зміни фінансового стану бюджетної установи. Його основне призначення - це забезпечення збалансованості активів і пасивів балансу установи в майбутньому. Для того, щоб спрогнозувати доходи, необхідно:

- ✓ визначити джерела доходів, з яких будуть складатися прогнози;
- ✓ зібрати фактичні дані по кожному джерелу доходів щонайменше за три останні роки;
- ✓ спрогнозувати дані і характеристики кожного джерела доходів для визначення найбільш придатної методики прогнозування;
- ✓ обрати та застосувати необхідний метод прогнозування;
- ✓ визначити, чи прийнятний даний прогноз доходів та відрегулювати його відповідно до змін, що можуть вплинути на дохід.

На практиці застосовуються наступні методи прогнозування доходів і видатків:

- експертна оцінка, яка полягає у тому, що експерт пропонує найкраще припущення про майбутні доходи і видатки, покладаючись на свої спеціалізовані знання. Перевагою методу є здатність складати відносно точні прогнози, а відносні вони тому, що навіть найбільш точні прогнози можуть ставитися під сумнів;
- аналіз тенденцій, який полягає в тому, що час - це єдина визначальна змінна, минулі тенденції надають підставу для прогнозування майбутніх змін, але цей метод підходить лише для оцінки доходів, які є постійними та щороку змінюються на постійну величину або розвиваються в передбачуваному напрямі. Визначаючи зміни минулих років, деякі доходи і видатки можна спрогнозувати досить точно. Техніка тенденцій припускає, що рівень росту у майбутньому році буде таким же, як і в

останні роки;

- детерміністичний підхід, який припускає постійність відношень між прогнозованою змінною та певним іншим фактором (наприклад, економічним чи демографічним);

- економетричне моделювання, що встановлює відношення між змінною доходу або видатку та рядом «причинних» чи пояснювальних факторів, і використовується щодо змінних, які перебувають під впливом циклічних змін, є математично складним методом та потребує великої кількості даних. Економетричні моделі дозволяють розглянути вплив декількох змінних на доходи чи видатки;

- аналіз фінансового впливу, який передбачає безпосередній зростаючий вплив на надходження та видатки, що має відношення до нового розвитку та може використовувати прості математичні розрахунки, такі як множення частки на приріст населення, або більш складні економетричні методики.

Щодо прогнозування видатків, то його можна здійснювати з використанням економетричних технологій чи технологій тенденцій, але найбільш прийнятний підхід - підхід бухгалтерської ідентичності, який можна розділити на дві категорії: видатки розподіляються організаційно за головними розпорядниками коштів і за економічною класифікацією; видатки розподіляються за програмами.

Прогнозування служить двом цілям, а саме:

- 1) розраховує майбутній вплив поточних рішень, програм і політики (аналіз впливу);
- 2) визначає і аналізує можливість збалансування доходів та видатків (аналіз дефіциту).

Однак варто зазначити, що існує велика кількість можливих підходів до прогнозування, але не існує єдино вірних рішень.

Основними етапами аналізу виконання кошторису за спеціальним фондом можна визначити такі:

- оцінка складу, структури та динаміки спеціального фонду за показниками залишків, надходжень і видатків здійснюється за методиками горизонтального й вертикального аналізу:

- ✓ горизонтальний аналіз (порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом), який дає можливість визначити роль бюджетного фінансування за загальним і спеціальним фондом;

- ✓ вертикальний аналіз (визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат), який дає можливість визначити найвагоміші складові у балансі бюджетних установ, але найбільш вагоме його використання в аналізі складових доходів та витрат кошторису;

- аналіз виконання плану надходжень спеціального фонду передбачає співставлення планових (кошторисних) показників з реальним надходженням коштів до бюджетної установи;

- аналіз виконання плану видатків спеціального фонду, який спрямований на дослідження виконання кошторису за спеціальним фондом;

- факторний аналіз видатків спеціального фонду здійснюється окремо за кожним видом видатків і дозволяє з'ясувати вплив окремих факторів на розмір видатків;

Узагальнення результатів аналізу – це заключний етап економічного аналізу, який дозволяє зробити висновки про виконання кошторису установи за спеціальним фондом, визначити причини відхилень та розробити заходи щодо збільшення надходжень і прискорення руху коштів спеціального фонду.

В економічному аналізі велику роль відіграють так звані графічні способи, відмітною рисою яких є їхня наочність, що значно спрощує процес доведення результатів економічного аналізу до широкого кола працівників. Для правильного відображення досліджуваних процесів і явищ необхідно дотримуватись техніки та методики побудови графіків. Велике значення має правильний вибір типу графіка, його масштабів і виконання.

Інформаційною базою аналізу виконання кошторису доходів та видатків є планові фінансові документи установи, до яких входить безпосередньо кошторис, план асигнувань загального фонду, план використання бюджетних коштів, помісячний план використання бюджетних коштів, зведення показників спеціального фонду кошторису та фінансова і бюджетна звітність, до якої входить Звіт про надходження і використання коштів загального фонду (ф. 2д), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги (ф. 4-1д), Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (ф. 4-2д), Звіт про результати фінансової діяльності (ф. 9д).

Крім структурного та динамічного аналізу слід проводити параметричний аналіз, що в подальшому дасть можливість обґрунтовано планувати статті кошторису.

Для цього потрібно виконати послідовність дій:

- визначити співвідношення показників діяльності, які мають вплив на структуру та виконання кошторису;

- дослідити значення таких співвідношень, що характерні для періодів ефективного виконання кошторису;

- розрахувати статті кошторису із застосування цих співвідношень, плануючи певний рівень показників.

Показниками, якими оперують при проведенні аналізу виконання кошторису, можуть бути:

- ✓ Касові та фактичні видатки.
- ✓ Доходи загального та спеціального фондів.
- ✓ Сума власного капіталу.
- ✓ Середньоспискова чисельність працівників.

З точки зору економічного аналізу, також існує ряд невирішених питань. На сьогодні посади економіста чи аналітика відсутня в установах бюджет-

ного сектору. Звідси аналітичні функції покладаються на бухгалтерію, яка через велику завантаженість в роботі дуже часто не здійснює аналіз виконання кошторису. Це призводить до погіршення якості виконання аналітичної функції керівництва установи. Проблема може бути вирішена лише з точки зору адекватного фінансування шляхом залучення кваліфікованих фахівців на посади аналітика чи економіста.

Для підвищення якості аналітичної інформації та забезпечення автоматизації аналітичних робіт з метою скорочення витрат на їх проведення доцільно впровадити в діяльність бюджетних установ якісне уніфіковане програмне забезпечення, що буде адаптоване до актуальних вимог законодавства та матиме зрозумілий та доступний різним користувачам інтерфейс.

Список літератури

1. Aleskerova Yu., Mulyk T., Fedoryshyna L. (2018) Improving credit protection analysis methods Reports of main agricultural enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol.4, nn2, pp.1-7.
2. Todosiychuk V. (2019) Public administration of anti-inflation policy in the system of monetary regulation of economy. *Znanstvena misel journal*. The journal is registered and published in Slovenia. - 2019. - Vol. 2, № 34. - S. 44-52.
3. Todosiychuk V., Fedoryshyna L. (2019) Analiz controlling financial risks of enterprise. *Polish journal of science*. № 21, Vol. 2. - P. 30-42.
4. Todosiichuk V., Mashevskaya A., Dzyubenko O. Credit security of small and medium-sized enterprises of Ukraine. *The scientific heritage*. - 2020. - No 45. - P. 13-24. - Budapest, Hungary.
5. Mulyk T., Tomchuk O., Fedoryshyna L. Analysis of financial stability of the enterprise. *The scientific heritage*. 2020. - No 43. - S. 46-55. - Budapest, Hungary.
6. Алескерова Ю.В., Салькова І.Ю., Федоришина Л.І. Страховий менеджмент: підручник / Ю.В. Алескерова, І.Ю. Салькова, Л.І. Федоришина. Вінниця: ВНАУ, 2019. – 295 с.
7. Алескерова Ю.В., Червань О.Г. Управління капіталом підприємства. Інфраструктура ринку. - 2019. - Вип. 33. - С. 265-270.

КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Вдовенко І.С.

*Аспірант Національного наукового центру
«Інститут аграрної економіки»
(м. Київ)*

CAPITAL INVESTMENTS IN THE DEVELOPMENT OF THE AGRARIAN ECONOMY SECTOR

Vdovenko I.

*Postgraduate student of National Science
Center of the Institute of Agricultural Economics,
(m. Kyiv)*

Анотація

В статті йдеться про роль капітальних інвестицій в нарощуванні фінансового потенціалу окремих підприємств та аграрного сектору економіки України в цілому. Визначено, що одним із вагомих фінансових джерел є залучення інвестицій в сільське господарство, оскільки достатнє інвестування є запорукою оновлення та зміцнення матеріально-технічної бази аграрних підприємств, підвищення його ефективності та забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку. Проаналізовано обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в Україні та в окремих регіонах, визначено їх частку в сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг, темпи їх приросту та джерела фінансування. Зроблено висновки щодо необхідності створення ефективного механізму формування інвестиційної політики, в основі якої забезпечення економічних інтересів як аграріїв так і потенційних інвесторів. Запропоновані пріоритетні напрями та інструменти нарощування фінансового потенціалу підприємств аграрного сектору економіки через вдосконалення бюджетної, кредитної політики, розвиток страхування сприятимуть зміцненню кожної складової фінансового потенціалу в поточному періоді і на перспективу.

Abstract

The article deals with the role of capital investments in enhancing the financial potential of individual enterprises and the agrarian sector of the Ukrainian economy as a whole. It has been determined that attracting investments in agriculture is one of the major financial sources, since sufficient investment is the key to upgrading and strengthening the material and technical base of agricultural enterprises, improving its efficiency and ensuring competitiveness in the world market. The volume of capital investments by type of economic activity in Ukraine and in individual regions is analyzed, their share in agriculture, hunting and provision of related services, their growth rate and sources of financing. Conclusions have been made regarding the need to create an effective mechanism for investment policy formation, based on which the economic interests of both farmers and potential investors are ensured. The proposed priorities and instruments for enhancing the financial capacity of the agricultural sector enterprises through the improvement of budgetary, credit policy, development of insurance will contribute to strengthening each component of financial capacity in the current period and in the future.

No 46 (2020)

P.7

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com